

Вало орқали мерос олиш(иккинчи мақола)

11:07 / 30.12.2019 2764

لَأَقْمَلِسُو هِي لَعَلَّ لِي لَصْرِي بِن لِنَع ، أَعْنَعُ لَلِ يَضْرَعُ قِسْ أَلِ نَبَّ لَث أَوْ نَع
عَلَّ عُنَّ عَالِ يَدُّ لَأَدَلَّ وَّ ، أَطِ قَلَّ و ، أَعْقِي تَع : ثِي رَأَوْمَ لَث زُحَّتْ أَرْمَلِ

Восила ибн ал-Асқаъ розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам: «Аёл киши учта меросни эгаллаб олади: озод қилган қулининг, топиб олган боласининг ва у ҳақда эри билан лаънат айтишган боласининг», дедилар».

Аввало ровий Восила ибн ал-Асқаъ билан яқиндан танишиб олайлик.

Восила ибн ал-Асқаъ ибн Абдулуззо ал-Лайсий ал-Киноний суффа аҳлидан эдилар. Табук ғазотидан олдин Ислонга кирдилар ва бу ғазотда иштирок этдилар.

«Ибн Аббос розияллоҳу анҳу:

«Бир киши ўлди ва ортидан ворис қолдирмади. Фақат битта озод қилган ғуломи қолди. Бас, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Унинг бирор кими борми?» дедилар.

«Йўқ. Фақат битта озод қилган ғуломи бор», дейишди.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам унинг меросини ўша (ғулом)га бердилар», деди».

Икковини «Сунан» эгалари ривоят қилганлар.

Ушбу ривоятга биноан, собиқ қул билан хожанинг мерос олишлари икки томонлама бўлмоқда. Лекин кўпчилик уламолар «Озод қилинган қул собиқ хожасининг меросини олмайди, бу ривоятдаги ҳукм хусусий», деганлар.

مِلْسُو هِيَ لِعَلِّهِ لِيَصْرَهُ لَلْأَوْسَرِّ نَأْيَ دَجِّ نَعْيَ هِيَ بَأْنَعْيَ بِيْغِ شَرِّ نَبْ وَرَمَعُ نَعْيَ
مُغْلَعُ أَوْ غْلَعُ هَلْ أَوْ يَذْمُ رَّتْ لَأَوْ هَاوْرَ لَأَمْ لَأُثْرِيْ نَمَّ أَلْأَوْلُ أُثْرِيْ : لَأَق

Амр ибн Шуайбдан, у отасидан, у бобосидан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Валони, молни мерос олган мерос олади», дедилар».

Термизий ривоят қилган. Аллоҳ олий ва билгувчи роқдир.

Яъни бировнинг молига меросхўр бўлганлар унинг озод қилган қулидан келадиган валога – меросга ҳам меросхўрлик қилар эканлар.

Бунга мисол тариқасида Имом Аҳмад ва Дора Қутнийлар қилган ривоят келтирилади:

«Ҳамзанинг мавлоси вафот этди. Ортидан бир қизи қолди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам унга қулликдан озод бўлган отасининг меросининг ярмини бердилар. Мероснинг қолганини асаба шаклида Ҳамзанинг қизига бердилар».

Бу вақтда Ҳамза розияллоҳу анҳу шаҳид бўлиб кетган эдилар. У кишининг озод қилган қулларининг меросидаги ҳақлари орқаларида қолган ёлғиз қизларига ўтган эди.

«Ҳадис ва ҳаёт» китобидан